

ření se nestalo beztrestným tím, že stěžovatel zpronevřené peníze dne 22. června 1920 poštou Karlu W-ovi odeslal, protože již dne 19. června 1920 okresní soud, tedy vrchnost o provinění stěžovatelově se dověděla tím, že tohoto dne svědkyně Anna A. u soudu seznala, že, tvrdí-li W., že onoho peníze neobdržel, je na snadě domněnka, že stěžovatel peníze zpronevřil, 2. že stěžovatel, spáchav zločin křivého svědectví, nejednal v neodolatelém donucení, protože bylo na vůli stěžovatelově použití dobrodiní § 153 tr. ř., o němž byl soudcem výslovně poučen.

K prvé výtce uvádí stížnost, že zmíněné seznání A-ové nebylo takové, že bylo by lze tvrditi, že jím soud nebo jiná vrchnost se dověděla o provinění stěžovatelově; toho nejlepším důkazem je prý okolnost, že trestní řízení proti stěžovateli bylo zahájeno značně později, takže prý patrně v oné výpovědi nebyl shledán důvod podezření. Stížnost, která ani nena značuje, proč by ona svědecká výpověď nebyla dostatečným zdrojem vědomosti soudu o provinění stěžovatelově, jest na omylu. Doslov § 187 tr. zák. neposkytuje opory pro požadavek, by vědomost vrchnosti musela dosáhnouti jakéhos vyššího stupně podezření; dle úvodu § 188 tr. zák. stačí naopak již vzdálené pŕtahy. Nad to svědkyně A-ová výslovně naznačila i jinak zjevnou domněnku, že stěžovatel peníze zpronevřil; učinila tak u okresního soudu, v jehož obvodu obviněný a poškozený bydleli a zpronevěra spáchána byla; na tomto soudu bylo dle § 89 tr. ř., by neodkladně zahájil přípravné vyhledávání; neučinil-li tak, nelze z tohoto opomenutí ničeho dovozovati v tom směru, jakoby byl okresní soud ve zmíněné výpovědi neshledal důvodu k podezření. Druhou výtku opírá stížnost o vývody, že povinnost svědka, by udal pravdu, nevyžaduje, by po případě sám sebe vinil ze zločinu; stěžovatel měl prý volbu, by tuď vypovídal a, poví-li pravdu, sám ze zločinu se vinil, nebo by se výpovědi vzdal s odůvodněním, že by se v případě pravdivé výpovědi vinil z trestného činu nebo by jako svědek vědomě potvrdil tvrzení objektivně nepravdivé, by takto vyvázl z tísně; stěžovatel byl prý tudíž ve stavu neodolatelného donucení. Jest jasno, že tyto vývody dovolávají se okolností, vylučující dle § 2 lit. g) zlý úmysl, a že jimi není uplatňován zmatečný důvod § 281 čís. 9 lit. b), nýbrž zmatečný důvod § 281 čís. 9 lit. a) tr. ř. Avšak bezdůvodně. Tvrzené neodolatelé donucení u svědka-stěžovatele nestávalo. Mohl se svědectví vzdáti a toto své rozhodnutí odůvodniti všeobecnou poznámkou, že by mu vydání svědectví bylo k hanbě; bližšího odůvodnění by soudce na něm nebyl požadoval, anť byl o ději výpovědi svědkyně A-ové a ostatními podklady a výsledky řízení, v němž A-ová a stěžovatel slyšení byli, zpraven; donucovacími prostředky stěžovateli hrozeno nebylo. Mohl tedy vydání svědectví bez jakékoli újmy odpírati; beze všeho nátlaku bral bŕímě, vypovídati jako svědek na sebe. Správně proto nalézací soud otázku, jednal-li stěžovatel z neodolatelného donucení, zodpověděl záporně.

Čís. 574.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).
 < Pletichy mohou býti spáchány nejen obchodem, nýbrž každým nekalým, nereelním jednáním, byť jednalo se při tom o jednání ojediné. >

(Rozh. ze dne 17. října 1921, Kr II 35/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Jihlavě ze dne 24. listopadu 1920, jímž byla obžalovaná dle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěna z obžaloby pro přečin dle § 23 čís. 4 čís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu pojednal a rozhodl — mimo jiné z těchto

důvodů:

Dle rozhodovacích důvodů nenabyl lichevní soud přesvědčení, že by jednání obžalované bylo činností, vybočující z mezí řádného obchodu a prodlužující přechod zboží od výrobce na spotřebitele, nebo vůbec nějakým nekalým nebo podloudným obchodem. Doslov tohoto závěru, jakož i důraz, který naň klade rozsudek, zdají se nasvědčovati tomu, že nalézací soud vychází z právního názoru, jakoby skutkovou podstatu pletich zakládalo za ostatních pojmových předpokladů tohoto trestného činu pouze takové jednání, které odpovídá pojmu obchodu, obchodování. Právní názor, který takto nalézací soud, ostatně, jak stížnost vhodně podotýká, nedostí jasně, v rozsudku projevil, jest zřejmě mylným. Ani doslov ani smysl § 23 čís. 4 čís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z., ani konečně tendence předpisů o trestání válečné lichvy vůbec a trestního ustanovení o pletichách zvláště nenasvědčují správnosti názoru, z něhož zdá se vycházeti nalézací soud. Odpovídá pojmu pletich každé umyslné jednání, které, vybočujíc z mezí řádného a solidního obchodování, je způsobilé, stupňovati cenu předmětu potřeby, tedy zcela nepochybně i jednání takové, které obchodem v právním a technickém smyslu slova není. Stejně nesprávným je názor, který projevuje rozsudek tím, že klade důraz na nahodilost počinu obžalované, jakoby snad pojmovým předpokladem pletich bylo opakování dotyčného jednání. Ani tento názor nenalézá opory ani v doslovu trestního ustanovení o pletichách ani v jeho vnitřním smyslu. Můžeť také jednání jen jedenkrát předsevzaté býti způsobilé, by jím cena předmětů potřeby byla stupňována, v této způsobilosti pak spočívá těžiště skutkové podstaty pletich. Je sice pravda, že rozsudek oněch mylných názorů výslovně nevyjadřuje tak, že ani zmateční stížnost jich s hlediska hmotně-právního důvodu zmatečnosti dle § 281 čís. 9 a) tr. ř., jí číselně rovněž uplatňovaného, nenapadá, vytýkajíc příslušné části rozhodovacích důvodů nejasnost a spatřujíc v této vadě rozsudku vzhledem k tomu, že se netýká skutečností (§ 281 č. 5 tr. ř.), nýbrž právních úvah, důvodu zmatku dle § 281 čís. 5 tr. ř. Než věcně je výtku opodstatněna, neboť z rozsudku není opravdu jasně patrné, zda lichevní soud měl při tom, když vyslovil onen shora citovaný právní závěr, na mysli skutečný obchod, či stál-li na jedině správném, shora rovněž vyznačeném právním stanovisku, že pletichami může býti každé nekalé, nereelní jednání. Pro případ však, že lichevní soud zaujal skutečně ono prv uvedené, jak dolíčeno, právně mylné hledisko, lze vším právem souditi, že hlavně následkem tohoto svého mylného právního názoru opomenul zjistiti v rozsudku také subjektivní stránku případu, čímž pak přivoděna byla i ona neúplnost a nejasnost rozsudku, kterou mu zmateční stížnost s hlediska důvodu zmatku dle § 281 čís. 5 tr. ř. právem vytýká.